

Tallinna Õismäe Gümnaasiumi põhikooli ainekava

<u>Õppeaine: eesti keel</u>	<u>Klass: 9. klass</u>
<u>Eesmärgid:</u> <u>Õpilane:</u> 1) mõistab eesti keele tähtsust rahvuskultuuris ning hea keeleoskuse vajalikkust; 2) tuleb toime eesti kirjakeelega isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides järgib kirjutades eesti õigekirja aluseid ning põhireegleid; 3) suhtleb eesmärgipäraselt, väljendub kõnes ja kirjas asjakohaselt ja selgelt; 4) osaleb rühmatöös ja diskussioonides, avaldab oma arvamust põhjendatult ja keeleliselt korrektselt; 5) kuulab ja loeb arusaamisega eri liike tekste, teeb järeldusi, annab hinnanguid, vahendab loetut ja kuuldut suuliselt ja kirjalikult; 6) leiab asjakohast infot meediast ja internetist, hindab seda kriitiliselt; 7) tunneb tekstiliike ja nende kasutamise võimalusi, oskab eesmärgipäraselt valmistuda eri tekstiliikide koostamiseks ja esitamiseks; 8) kirjutab eri liike tekste ning vormistab need korrektselt; 9) kasutab sõna- ja käsiraamatuid ning leiab õigekeelsusabi veebiallikatest.	
<u>Õppesisu ja õppetegevus</u> <u>Suuline ja kirjalik suhtlus</u> Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, telefonivestlus. Rühmatöö ajal suhtlemine, kõnejärje hoidmine, arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Kaaslase tööle põhjendatud hinnangu andmine. Väitlus, väitluse reeglid. Kuuldust ja loetust kokkuvõtete tegemine ning asjakohaste küsimuste esitamine. Veebisuhtluse eesmärgid, võimalused ja ohud. Veebipõhised suhtluskanalid (jututoad, blogid, kommentaarid), veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Meili kirjutamine ja keelevahendite valik. <u>Teksti vastuvõtt.</u> Peamised tekstiliigid, nende eesmärgid ning keelekasutus. Kõne kuulamine ja märkmete tegemine, konspekteerimine. Kõnest olulisema teabe ja probleemide leidmine, kõne põhjal küsimuste esitamine ning kokkuvõtte tegemine. Meedia olemus ja eesmärgid tänapäeval. Meediatekstide tunnused, põhiliigid: uudislugu, arvamislugu, intervjuu, reportaaz, kuulutus. Uudise, arvamuse ülesehitus ja pealkiri. Reklaamtekst, tekstide eesmärk ja tunnused. Televisioon ja raadio: avalik-õiguslikud kanalid ja erakanalid, tele- ja raadioprogrammide koostamise põhimõtted. Kriitiline lugemine. Avalik ja varjatud mõjutamine. Peamised keelelised mõjutamisvõtted. Sõnavabaduse põhimõtted ja selle piirangud.	

Veebilehed: eesmärgid ja ülesehitus. Veebist teabe otsimine, teabeallikate ja info kriitiline hindamine ning teabe talletamine ning süstematiseerimine.

Teabetekstide (õpik, populaarteaduslik tekst) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Uurimuse eesmärk ja ülesehitus. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine.

Tarbetekstide (juhendi, elulookirjelduse, avalduse, seletuskirja, taotluse) eesmärk, tarbetekstide tunnused ja ülesehitus. Tarbe- ja teabetekstidest olulise info leidmine, süstematiseerimine ning selle põhjal järelduste tegemine.

Tekstiloomed

Teabe edastamine, reprodutseerimine ja seostamine konkreetse teema või isikliku kogemuse piires.

Alustekstide (meedia- ja teabetekstide) põhjal kirjutamine: refereerimine, arutlemine.

Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused.

Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne näitlikustamine. Ettekande koostamine ja esitamine. Arvamuse kirjutamine: isikliku seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, selle põhjendamine.

Kirjandi kirjutamise eeltöö: mõtete kogumine, kava koostamine, mustandi kirjutamine.

Kirjandi teema ja peamõtte ning ülesehitus. Teksti liigendamine. Arutleva kirjandi kirjutamine. Arutlusteema leidmine ning sõnastamine. Arutluse põhiskeem: väide, põhjendus, järeldus. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ning selle ülesehitus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa sidumine tervikuks.

Kirjalike tööde vormistamise põhimõtted. Teksti arvutitöötlus.

Õigekeelsus ja keelehoole

Kirjakeel ja argikeel. Eesti kirjakeele kujunemine 19. sajandil. Keeleuuendus.

Oskussõnavara. Eesti keele murded. Kirjakeele areng tänapäeval: võimalused ja ohud.

Keelesugulus, soome-ugri ja indoeuroopa keeled. Eesti keele eripära ja võrdlus teiste keeltega.

Omasõnad ja võõrsõnad. ÕSist (nii veebi- kui ka raamatuvariandist) õigekirja ning õigehäälduse kontrollimine.

Sõna ja tähendus. Sõnastuse rikastamine, sünonüümide tähendusvarjundid. Homonüümid ja veaohulikud paronüümid. Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid.

Fraseologismid, nende stiilivärving.

Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine ja liitmine ning tehissõnad.

Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende tähendus.

Lauseõpetus ja õigekiri

Liht- ja liitlause. Lihtlause õigekiri. Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rindlause kirjavahemärgistamine. Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause õigekiri. Segaliitlause. Lauselühend, selle õigekiri. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Liht- ja liitlause sõnajärg. Otsekõne, kaudkõne ning tsitaat. Otsekõnega lause muutmine kaudkõneks.

Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimedega õigekiri ja vormimoodustus. Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine. Arvuti keelekorrektori kasutamine.

Õpitulemused:

Suuline ja kirjalik suhtlus.

Õpilane:

oskab valida suhtluskanalit: peab sobivalt telefonivestlusi ning asjaliku kirja- ja meilivahetust; käsitleb koos partneri või rühmaga sihipäraselt eakohaseid teemasid ning lahendab probleemülesandeid, kasutades kas suulist või kirjalikku keelevormi; oskab algatada, arendada, tõrjuda ja katkestada nii suhtlust kui ka teemasid; väljendab oma seisukohti ning sõnastab vajaduse korral oma eriarvamuse; esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; võtab loetu ja kuuldu eesmärgipäraselt kokku ning vahendab nii suulises kui ka kirjalikus vormis.

Teksti vastuvõtt

Õpilane:

orienteerub tekstimaailmas, tunneb peamisi tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi; loeb ja kuulab sihipäraselt, kriitiliselt ning arusaamisega nii oma huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste; suudab teha järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust; teab peamisi mõjutusvahendeid; seostab omavahel teksti, seda toetavat tabelit, pilti ja heli; võrdleb tekste omavahel, esitab küsimusi, vahendab ja võtab kokku, kommenteerib, esitab vastuväiteid, loob tõlgendusi ja esitab arvamusi ning seostab teksti oma kogemuste ja mõtetega; kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid teksti tõlgendades, tekste seostades ning tekstile reageerides.

Tekstiloom

Õpilane:

leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist, valib kriitiliselt oma teabeallikaid ning osutab neile sobivas vormis; järgib eesti keele õigekirja aluseid ja põhireegleid, tunneb esinemise ettevalmistuse ja kirjutamise protsesse ning kohandab neid oma eesmärkidele; oskab suuliselt esineda (koostab ja esitab kõne); oskab eesmärgipäraselt kirjutada ning suuliselt esitada eri liiki tekste: kirjandit, kommentaare ja arvamusalaldusi, elulugu, avaldusi, seletuskirju ja taotlusi; vormistab tekstid korrektselt; seostab oma kirjutise ja esinemise sündmuse või toiminguga eesmärgiga ning teiste tekstidega, vahendab kuuldu ja loetud tekste sobiva pikkuse ning täpsusega, viidates allikale; põhjendab ning avaldab viisakalt, asja- ja olukohaselt oma arvamust ning seisukohta sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suulises kui ka kirjalikus vormis; kasutab omandatud kelle ja tekstimõisteid nii tekste luues kui ka seostades.

Õigekeelsus ja keelehoole.

Õpilane:

väärtustab eesti keelt ühena Euroopa ja maailma keeltest, suhestab keeli teadlikult, tajub nende erinevusi, edastab võõrkeeles kuuldu infot korrektses eesti keeles, arvestades eesti keele kasutuse väljakujunenud tavaid; tuleb eesti kirjakeelega toime isiklikus ja avalikus elus ning edasi õppides; järgib eesti õigekirja aluseid ja põhireegleid; oskab õigekirjajuhiseid leida veebiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit; teab eesti keele häälikusüsteemi, sõnaliike ja –vorme ning lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; oskab keelendeid tekstis mõista

ning kasutada; teab õpitud tekstiliikide keelelisi erijooni; teab suulise ja kirjaliku keelevormi erijooni ning eristab kirjakeelt argikeelest; teab eesti keele põlvnemist ja murdeid ning kirjakeele arengu põhietappe; rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsides ja hinnates.

Hindamine:

Hindamise eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta
- 3) innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima

Kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtlikku hindamist. Õpetaja lähtub hindamisel kooli hindamisjuhendist.

Õppematerjalid (õpikud, töövihikud, ülesannete kogud, CD-d, DVD-d, õppeprogrammid jt):

- * Priit Ratassepp „Eesti keele õpik 9. klassile“ kirjastus „Avita“
- * Priit Ratassepp „Eesti keele töövihik“ I ja II osa, kirjastus „Avita“